

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET MUŽENJAK PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 73564/01)

PRESUDA

STRASBOURG

4. ožujka 2004.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44. stavku 2. Konvencije.
Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

U predmetu Muženjak protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. P. LORENZEN, *predsjednik*,
g. G. BONELLO,
gđa F. TULKENS,
gđa N. VAJIĆ,
g. E. LEVITS
gđa S. BOTOUCHAROVA,
g. A. KOVLER, *suci*
i g. S. NIELSEN *tajnik Odjela*

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 12. veljače 2004. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 73564/01) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljani g. Stjepan Muženjak ("podnositelj zahtjeva") podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 17. kolovoza 2001. godine.

2. Podnositelja zahtjeva zastupao je g. B. Kozjak, odvjetnik iz Virovitice. Hrvatsku je Vladu ("Vlada") zastupala njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

3. Podnositelj zahtjeva je naveo kako je građanski postupak koji je pokrenuo trajao nerazumno dugo.

4. Zahtjev je dodijeljen u rad Prvom odjelu Suda (pravilo 52. stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmotriti predmet (članak 27. stavak 1. Konvencije) bilo je sastavljeno u skladu s pravilom 26. stavkom 1.

5. Odlukom od 10. travnja 2003. godine Sud je zahtjev proglasio dopuštenim.

6. I podnositelj zahtjeva i Vlada podnijeli su svaki svoje očitovanje o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59. stavak 1.). Nakon konzultacija sa strankama, Vijeće je odlučilo da nije potrebna rasprava o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59. stavak 3. *in fine*).

ČINJENICE

7. Podnositelj zahtjeva rođen je 1942. godine i živi u Suhopolju, Hrvatska.

8. Dana 1. srpnja 1993. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Virovitici građansku tužbu protiv osiguravajućeg društva C. tražeći naknadu štete za ozljede koje je

pretrpio u prometnoj nesreći. Tražio je naknadu materijalne i nematerijalne štete i zahtijevao da naknada obuhvati i isplatu mjesečne rente.

9. Do 5. studenoga 1997. godine kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, prvostupanjski je sud održao određeni broj ročišta, naložio medicinsko vještačenje te 22. veljače 1994. godine donio djelomičnu presudu kojom je usvojio većinu podnositeljevog zahtjeva za naknadu nematerijalne štete.

10. Žalbu podnositelja zahtjeva djelomično je uvažio Županijski sud u Bjelovaru koji je dana 5. svibnja 1994. godine preinačio prvostupanjsku presudu.

11. Podnositelj zahtjeva je tada izjavio reviziju, a 21. studenoga 1996. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske povisio je iznos naknade za nematerijalnu štetu.

12. Dana 21. travnja 1998. godine Općinski sud u Virovitici održao je ročište čime je nastavio postupak povodom podnositeljevog zahtjeva za mjesečnu rentu. Podnositelj zahtjeva je precizirao svoj zahtjev, tražeći mjesečni iznos od 450,00 hrvatskih kuna (HRK) za razdoblje od 10. kolovoza 1992. do 30. rujna 1993., 600,00 HRK od 1. listopada 1993. do 31. prosinca 1994., 800,00 HRK od 1. siječnja 1995. do 31. prosinca 1995., 900,00 HRK od 1. siječnja 1996. do 28. veljače 1997., te 825,00 HRK od 1. ožujka 1997. nadalje.

13. Na ročištu održanom 11. studenoga 1998. godine sud je saslušao podnositelja zahtjeva kako bi utvrdio njegov dohodak u relevantnim razdobljima, uključujući i naknadu za nezaposlenost i bolovanje kao i njegov prihod tijekom privremenog zaposlenja. Sud je od jednog od bivših poslodavaca podnositelja zahtjeva i od Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja zatražio dokumentaciju o dohotku podnositelja zahtjeva u siječnju i ožujku 1997.

14. Na ročištu održanom 21. travnja 1999. godine utvrđeno je da sud još nije primio zatraženu dokumentaciju.

15. Dana 30. travnja 1999. godine zatraženu je dokumentaciju dostavio punomoćnik podnositelja zahtjeva.

16. Dana 26. svibnja 1999. godine predmet je dodijeljen u rad drugom sucu jer je prethodni sudac privremeno raspoređen na rad u drugi sud.

17. Na ročištu održanom 15. lipnja 1999. godine sud je još jednom saslušao podnositelja zahtjeva i djelomično usvojio zahtjev podnositelja zahtjeva za mjesečnu rentu.

18. Tuženik se žalio protiv presude, a 30. rujna 1999. godine Županijski sud u Bjelovaru ukinuo je presudu i predmet vratio na ponovno suđenje. Općinskom sudu u Virovitici dao je uputu da utvrdi točan iznos mjesečnih renti jer nije bilo jasno koliki je dohodak podnositelj zahtjeva primao iz različitih izvora u relevantnim razdobljima.

19. Na ročištu održanom 7. prosinca 1999. godine Općinski sud u Virovitici zatražio je od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje dokumentaciju o dohotku podnositelja zahtjeva tijekom raznih razdoblja.

20. Predmet je potom opet vraćen prethodnom sucu, koji se vratio na Općinski sud u Virovitici.

21. Hrvatski zavod za zapošljavanje zatraženu je dokumentaciju dostavio točno neutvrđenog datuma.

22. Dana 2. ožujka 2000. godine sud je od Zavoda za mirovinsko osiguranje zatražio dokumentaciju o invalidskoj mirovini podnositelja zahtjeva. Osim toga, od Županijskog ureda za statistiku zatražio je iznos prosječne plaće u Hrvatskoj.

23. Relevantna je dokumentacija dostavljena 8. odnosno 13. ožujka 2000. godine.

24. Dana 19. travnja 2000. godine podnositelj zahtjeva je ponovno precizirao svoj tužbeni zahtjev.

25. Na ročištu održanom 23. svibnja 2000. godine sud je zaključio glavnu raspravu.

26. Međutim, 21. lipnja 2000. godine sud je ponovno otvorio glavnu raspravu i naložio vještačenje kojim bi se utvrdilo koliki je dohodak podnositelj zahtjeva mogao ostvariti kao privremeni sezonski radnik.

27. Na sljedećem ročištu održanom 7. rujna 2000. godine sud je podnositelju zahtjeva naložio da uplati predujam za troškove vještačenja.

28. Dana 21. rujna 2000. godine podnositelj zahtjeva uplatio je predujam.

29. Dana 10. listopada 2000. godine sud je imenovao vještaka.

30. Dana 3. studenoga 2000. godine imenovani je vještak dostavio nalaz i mišljenje.

31. U siječnju 2001. godine predmet je dodijeljen u rad drugom sucu jer je prethodni sudac ponovno raspoređen na rad u drugi sud.

32. Dana 2. veljače 2001. godine punomoćnik podnositelja zahtjeva zatražio je od suda da požuri postupak.

33. Na ročištu održanom 29. ožujka 2001. godine sud je saslušao vještaka te je od poduzeća P.S. zatražio da ga izvijesti jesu li u razdoblju nakon 10. kolovoza 1992. godine zapošljavali nekvalificirane radnike i kolika im je bila plaća.

34. Zatražene informacije dostavljene su 11. travnja i 2. svibnja 2001. godine.

35. Sud je zatim od Zavoda za mirovinsko osiguranje zatražio dokumentaciju o svim isplatama koje su iz tog fonda izvršene podnositelju zahtjeva.

36. Zatražena dokumentacija dostavljena je 11. lipnja 2001. godine.

37. Na ročištu održanom 11. rujna 2001. godine sud je ponovno saslušao podnositelja zahtjeva te je zaključio glavnu raspravu.

38. Dana 2. listopada 2001. godine sud je donio presudu kojom je djelomično usvojio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Utvrdio je kako je podnositelj zahtjeva pretrpio teške tjelesne ozljede koje su imale za posljedicu trajnu 50%-tnu invalidnost.

39. Tuženik se žalio protiv te presude.

40. Dana 1. veljače 2002. godine Županijski sud u Bjelovaru potvrdio je presudu, pa je time postupak okončan.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

41. Podnositelj zahtjeva naveo je kako u građanskom postupku koji je pokrenuo pred Općinskim sudom u Virovitici odluka nije donesena u razumnom roku, protivno članku 6. stavku 1. čiji mjerodavni dijelovi glase kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

A. Razdoblje koje treba uzeti u obzir

42. Sud primjećuje da je postupak započeo 1. lipnja 1993. godine. Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Suda nije započelo tog datuma, već 6. studenog 1997. godine, nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku (vidi predmet *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, stavak 50., ECHR – 2001-VIII). Postupak je okončan 1. veljače 2002. godine. Postupak je stoga trajao osam godina i osam mjeseci, od čega razdoblje od četiri godine, devet mjeseci i pet dana spada u razdoblje koje Sud treba ispitati.

43. Sud ponavlja kako je, u svrhu određivanja razumnosti duljine vremenskog razdoblja o kojemu je riječ, u obzir potrebno uzeti stanje predmeta na dan 5. studenoga 1997. godine (vidi, među drugim izvorima prava, predmet *Styranski v. Poland*, br. 28616/95, stavak 46., ECHR 1998-VIII). S tim u vezi Sud primjećuje da je u trenutku stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku postupak bio trajao četiri godine, pet mjeseci i pet dana.

B. Primjenjivi kriteriji

44. Sud ponavlja kako se razumnost duljine postupka mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i imajući na umu kriterije utvrđene njegovom sudskom praksom, i to osobito složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, predmet *Frydlender v. France* [GC], br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).

C. Tvrdnje stranaka

45. Što se tiče složenosti predmeta, Vlada je ustvrdila da su sudovi trebali odlučiti o tužbenom zahtjevu podnositelja zahtjeva za izgublenu zaradu. U tom je pogledu Vlada navela kako je predmet vrlo složen jer je trebalo utvrditi dohodak koji je podnositelj zahtjeva zaradio kao privremeni sezonski radnik, kao i dohodak koji je primao iz raznih drugih izvora. Nadalje, budući da je utvrđeno da bi podnositelj zahtjeva, da nije bio ozlijeđen, bio dobio stalno zaposlenje u poduzeću P.S., sudovi su morali odrediti koliki bi bio dohodak podnositelja zahtjeva u tom slučaju.

46. Što se tiče ponašanja podnositelja zahtjeva, Vlada je ustvrdila kako on nije podnio relevantnu dokumentaciju, tako da su je sudovi morali tražiti od mjerodavnih vlasti. Nadalje, svoj je tužbeni zahtjev nekoliko puta mijenjao.

47. Što se tiče ponašanja domaćih vlasti, Vlada je ustvrdila kako su u građanskim predmetima sudovi vezani zahtjevima stranaka. Vlada je istaknula kako je, prije razdoblja koje Sud treba uzeti u obzir, predmet bio ispitan pred tri instance te kako je donesena djelomična presuda. Što se tiče razdoblja nakon 5. studenoga 1997., Vlada je ustvrdila da su domaći sudovi predmet ispitali na dvije instance u razdoblju od oko četiri godine.

48. Podnositelj zahtjeva naveo je kako je duljina postupka pretjerana i kako se u cijelosti može pripisati domaćim vlastima.

D. Ocjena suda

49. Što se tiče složenosti predmeta, Sud prihvaća da je predmet podrazumijevao određeni stupanj činjenične složenosti jer je bilo potrebno utvrditi dohodak podnositelja zahtjeva ostvaren u nekoliko različitih razdoblja i iz više različitih izvora.

50. Što se tiče ponašanja domaćih vlasti, Sud ponavlja kako se samo za ona odugovlačenja za koja se državu može smatrati odgovornom može opravdano utvrditi da je prekoračen "razumni rok" (vidi, *inter alia*, presudu u predmetu *Monnet v. France* od 27. listopada 1993., Serija A br. 273, str. 12, stavak 30.). U ovome predmetu nije bilo razdoblja dulje neaktivnosti u postupcima pred domaćim sudovima.

51. Što se tiče ponašanja podnositelja zahtjeva, Sud prihvaća da je za jednu odgodu ročišta odgovoran punomoćnik podnositelja zahtjeva. Međutim, taj događaj nije značajno pridonio duljini postupka.

52. U određivanju važnosti predmeta za podnositelja zahtjeva, Sud smatra kako je predmet spora za podnositelja zahtjeva bio veoma važan jer je podrazumijevao utvrđivanje mjesečne rente koja bi se podnositelju zahtjeva isplaćivala za ozljede koje je pretrpio u prometnoj nesreći. Sud pripisuje poseban značaj činjenici da je, zbog prometne nesreće, kod podnositelja zahtjeva nastala trajna invalidnost visokoga stupnja.

53. Sud nadalje primjećuje kako je postupak ukupno trajao više od osam godina, od čega je više od četiri godine i devet mjeseci bilo u razdoblju nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. Prije toga, predmet je ispitan pred tri instance i vraćen na ponovno suđenje prvostupanjskom sudu. Tijekom razdoblja koje Sud treba ispitati o predmetu je dva puta rješavao prvostupanjski sud. Sud primjećuje kako prvostupanjski sud od mjerodavnih vlasti nije odjednom zatražio da podnesu svu relevantnu dokumentaciju, već je

to učinio u nekoliko navrata, tj. 11. studenoga 1998. godine, 7. prosinca 1999. godine i 2. ožujka 2000. godine. Sud također primjećuje kako je prvostupanjska presuda po žalbi ukinuta jer je prvostupanjski sud propustio utvrditi sve relevantne činjenice u odnosu na točan iznos mjesečnih isplata koje je podnositelj zahtjeva tražio.

54. S obzirom na ukupno trajanje postupka, a osobito na značaj predmeta za podnositelja zahtjeva, Sud nalazi kako je u odnosu na duljinu postupka u ovom predmetu prekoračen zahtjev razumnog roka iz članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

55. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

56. Na ime nematerijalne štete podnositelj zahtjeva tražio je iznos od 10.000 eura (EUR).

57. Vlada nije dala primjedbe u pogledu traženja podnositelja zahtjeva.

58. Sud prihvaća da je, zbog duljine građanskog postupka što ga je pokrenuo, podnositelj zahtjeva pretrpio štetu nematerijalne naravi. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta – osobito važnost predmeta za podnositelja zahtjeva, ukupno trajanje postupka i osobnu situaciju podnositelja zahtjeva - Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 2.000 EUR.

B. Troškovi i izdaci

59. Podnositelj zahtjeva zatražio je iznos od 3.000 EUR za troškove svog odvjetnika pred Sudom.

60. Vlada nije dala primjedbe.

61. Prema sudskoj praksi Suda, naknada troškova i izdataka može se dosuditi samo ukoliko ih je podnositelj zahtjeva stvarno i neophodno pretrpio, te ukoliko je njihova visina bila razumna (vidi između ostalih izvora prava predmet *Arvelakis v. Greece*, br. 41354/98, § 34, 12. travnja 2001.). U ovome predmetu, na temelju informacija koje posjeduje i naprijed navedenih kriterija, Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 1.500 EUR za troškove i izdatke nastale pred njim.

C. Zatezna kamata

62. Sud smatra primjerenim zateznu kamatu temeljiti na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke kojoj treba pridodati tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;

2. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositelju zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačna u skladu s člankom 44., stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose koje treba preračunati u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja, uvećane za sve poreze koje bi mogli biti razrezani:

- (i) 2.000 EUR (dvije tisuće eura) na ime materijalne štete;
- (ii) 1.500 EUR (jednu tisuću i petsto eura) na ime troškova i izdataka;
- (iii) sve poreze koji bi mogli biti razrezani na naprijed navedene iznose;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedene iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda.

3. *odbacuje* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 4. ožujka 2004. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
Tajnik

Peer LORENZEN
Predsjednik